

Az Európai Unió megsokszorozza erőfeszítéseit a vadonok védelmében

Brüsszel, Belgium – Az Európai Bizottság a „vadonért” emeli fel a hangját – a természetvédelem új irányáért, amely az elmúlt években a hagyományos természetkezelés mellett megjelent. A vadon nem más, mint nagykiterjedésű természeti táj, amelyet kizárólag a természeti folyamatok alakítanak, mindenféle emberi beavatkozás nélkül. Az Európai Elnökség által szervezett konferenciát november 16-17. között tartották annak érdekében, hogy a résztvevők megoszthassák egymással a legjobb példákat és számos, a „vadabb” Európa számára lényeges témakört megtárgyaljanak. Ilyenek többek között a távlati elképzelések, gazdasági előnyök, gazdálkodás, szakmapolitikai célok, kommunikáció és a forrásszerzés. Közép és Kelet-Európai civil szervezetek is részt vesznek a folyamatban.

Mi a vadon?

A „vadon” kifejezés nagykiterjedésű, háborítatlan természeti tájakat jelöl. Ezek a területeken, amelyek menedéket biztosítanak a vadon élő növények és állatok számára, a természeti folyamatok működnek, minden emberi beavatkozás nélkül. De ez csupán a vadon egyik ismérve. A másik tisztán érzelmi: azok az emberek, akiknek szerencséjük van eljutni e tájakra, gyakran olyan egyedülálló spirituális élményeket tapasztalnak meg, amelyek megváltoztatják a természettel, az emberiséggel, sőt önmagukkal való kapcsolatukat.

Miért beszélhetünk Európában vadonokról?

Az elmúlt évtizedig Európában nem volt szokás a vadonokról beszélni. A legtöbben úgy gondolták, a vadon olyasmi, amivel más kontinensek rendelkeznek, miközben Európa erőssége leginkább kulturális örökségében rejlik. Tény, hogy Európa területének kevesebb mint 1%-a vadon, és még ezek közül is soknál számíthatunk a jövőben az emberi zavarás valamilyen formájú megjelenésére. Létezik ugyanakkor egy másik 1%-nyi terület, amely potenciálisan vadonná alakítható lenne, ha a folyamat kezdeti lépéseit a helyreállító intézkedésekkel (pl. az infrastruktúra elbontásával, őshonos fajok, köztük nagytestű növényevők, nagyragadozók visszatelepítésével stb.) megsegítenénk. Ez az 1% természetes és természetközeli területeket foglal magába, ahol a vidék elnéptelenedése és a művelt területek felhagyása, mint európai trend szintén érvényesül. Ennek következtében Európában egy visszavadulási folyamat tapasztalható, ami egyedülálló lehetőséget teremt arra, hogy teret adjunk a természetnek. Amellett, hogy ez jelentősen növelné az európai természetvédelem eredményességét, számos haszonnal járna a helyi közösségeknek, földtulajdonosoknak és az európai társadalomnak egyaránt. A vadon ugyanis jelentős környezeti, gazdasági, társadalmi és kulturális előnyökkel jár, így a turizmus fejlődésével, egyéni terápiás lehetőségekkel és még sok mással.

A téma az Európai Unió napirendjén

A *Rebuilding the Natural Heart of Europe* (Európa zöld szívének újjáélesztése) című konferenciát az EU belga elnöksége és a *Wild Europe Initiative* ("Vad Európa Kezdeményezés") szervezte 2010. november 16-17-én Brüsszelben. Az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága világosan megfogalmazta szándékát arra vonatkozóan, hogy a vadon koncepcióját bevezesse az európai irányelvekbe, a *Biológiai Sokféleség 2010 Után Stratégiába (Post-2010 Biodiversity Strategy)*. Ahogyan Ladislav Miko (az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatóságának igazgatója) kifejtette, a vadon Európa önazonosságának része. Az érzelmi és erkölcsi indokokon túl egységük, egészséges működésük megóvása alapvető lehetőségeket biztosít számunkra ahhoz, hogy szembeszálljunk a gyorsan változó világ olyan kihívásaival, mint a klímaváltozás vagy az erőforrások szűkössége.

A vadon védelme három pillérre épül. A megmaradt vadonok szigorú védelme a legfontosabb. Ezt követi a nagy természeti területek „visszavádatása” illetve a felhagyott területek helyreállítása. Elkészül majd a *Wilderness Register* (Vadonok Listája), és a kezelésükre speciális előírásokat állítanak össze a Natura 2000 hálózaton belül. Kurt Vandenberghe (az Európai Bizottság Környezetvédelmi kabinetvezetője) a koncepciót a zöld gazdaság szélesebb összefüggésébe helyezte, és javasolta, hogy a vadon koncepciója helyet kapjon a Mezőgazdasági politikában, a Kohéziós politikában és az új EU költségvetésben. Elmondta, hogy helytelen kizárólag a növekedésre és a munkahelyteremtésre összpontosítanunk, mert az EU számára létszükséglet arról is gondoskodni, hogy a természet által nyújtott javakat ne áldozzuk fel e célok oltárán. Ennek egyik hatékony eszköze lehet az, ha lehetővé tesszük, hogy a természetes folyamatok gazdálkodásból kivont nagy területeken, szabadon működjenek.

Az Európai Vadon koncepciójának története

1999-től: A PAN Parks Alapítvány dolgozni kezd Európa vadonjainak érdekében, olyan európai védett terület hálózat létrehozásával, amely megfelel a vadon kritériumainak

2005-től: A Wild Europe Initiative számos szervezetet összefog, amelyek közös stratégiát dolgoznak ki a vadonok védelme és helyreállítása érdekében

2009: Az Európai Parlament 2009 februárjában határozatot hozott, amely magasabb szintű védelmet, valamint népszerűsítést és támogatást kér a vadonok számára. 538 szavazat szólt mellette és mindössze 19 ellene, ami jelentős, pártoktól független társadalmi felhatalmazást mutat.

2009 május 28-29: EC Elnökség konferencia Prágában, Wilderness and Large Natural Habitat Areas (Vadonok és nagy kiterjedésű természetes élőhelyek) címmel, ahol számos szakpolitikai ajánlást dolgoztak ki Európa vadonjainak védelmére és helyreállítására

2010: Európa zöld szívének újjáélesztése címmel EU Elnökségi konferencia a vadonokról és helyreállításukról

Közép- és Kelet-Európa szerepe

Mivel a megmaradt vadonok szigorú védelme elsődleges cél, az EU új, közép- és kelet-európai tagjainak különleges szerepe lehet a folyamatban. Az észak-európai országok mellett ugyanis a vadonok többsége ezekben a tagállamokban található. Kiemelt fontosságú, hogy ezek az országok felismerjék kulcsszerepüket és szakértők valamint más érintett felek széles körét vonják be a nemzeti egyeztetésekbe, illetve továbbítsák véleményüket az EU szintjén zajló egyeztetésekhez. Világos üzeneteket kell megfogalmazzanak (ahogyan pl. a Cseh Köztársaságban, a Hnutí Duha nevű civil szervezet kezdeményezésére már zajlanak tárgyalások arról, hogy területének 3%-át vadonná alakítja), valamint ki kell jelöljék az első vadonokat.

A civil szervezetek szerepe a folyamatban

A CEEweb a Biológiai sokféleségért nevű szervezet civil találkozót hívott össze az *Európa zöld szívének újjáépítése* konferenciát követően, melyen néhány elkötelezett természetvédő civil szervezet, valamint a WWF Magyarország vett részt. A találkozó célja elsősorban az volt, hogy áttekintsék a civil szervezetek szerepét a folyamatban. A civilek igyekeznek megragadni a pillanatot, és előmozdítani a folyamatot azáltal, hogy egyeztetnek a legfontosabb szerveződésekkel (mint amilyen a PAN Parks és a Vad Európa Kezdeményezés) a módszertan részleteiről, és felhívják Közép- és Kelet-Európa kormányainak, valamint nyilvánosságának figyelmét a témakör fontosságára. A CEEweb egy ernyőszervezet, számos közép- és kelet-európai tagszervezettel, amely kész összehangolt akciókat szervezni az egész régióban.

Kérjük, vessen egy pillantást a Wild Wonders of Europe (Európa vadvilágának csodái, <http://www.wild-wonders.com/>) honlapján található lélegzetelállító fotókra, amely bemutatja, milyen megdöbbentő természeti értékekkel rendelkezik kontinensünk.

Hasznos linkek:

CEEweb a Biológiai Sokféleségért <http://ceeweb.org/>

Az Európai Bizottság honlapja: European Commission about Wilderness and large natural areas

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/wilderness/index_en.htm

Wild Europe Initiative (Vad Európa Kezdeményezés) <http://wildeurope.org/>

PAN Parks <http://www.panparks.org/>

Restoration Conference

<http://wildeurope.org/index.php/restoration/restoration-conference.html>

CEEweb a Biológiai Sokféleségért

A CEEweb közép- és kelet-európai civil szervezetek ernyőszervezete. Célunk a biodiverzitás megőrzése a fenntartható fejlődés előmozdítása révén.

További információ és kapcsolat:

Arany Ildikó, program koordinátor, CEEweb a Biológiai Sokféleségért
arany@ceeweb.org, + 36 1 398 0135